

Aris Roussinos: Bir ülke daha kaderine terk edildi

Posted on 18/11/2020

BBC'nin Dağlık Karabağ ile ilgili dünkü bu yürek paralayıcı haberini mutlaka izlemelisiniz. Ermeni savaşçıların ve sivillerin dün tartışmalı bölgeden çekilişi sırasında kayda alınan görüntülerde, onların bölgedeki antik kültürel ve tarihsel varlıklarının bir sembolü olan, Ortaçağ'dan kalma Dadivank manastırında son kez dua edişini ve 1994'te yerinden edilen Azerilerin yanı sıra Azeri askerler gelmeden önce evlerini yakıp yok edişlerini görüyorsunuz.

Altı hafta süren savaş, Ermenistan'a keskin bir şok yaşattı ama daha genel dünya kamuoyu açısından da dersler içeriyor. Teknolojik olarak Ermenistan'dan kat kat üstün olan, Türkiye ve İsrail'den aldığı muharebe İHA'lar ile önce Ermeni zırhlıları ve topçuları yoğun vuran Azerbaycan, 2000'e yakın Ermeni savaşçı öldürdü.

Saldıran güçlere (tam bilinmese de) ağır kayıplar verdiren inatçı bir savunmaya rağmen, teknolojik dengesizlik fazla büyüktü. Petrol zengini olan ve arkasına Türkiye'nin desteğini alan Azerbaycan, son Dağlık Karabağ çatışmasından bu yana silahlı kuvvetlerini modernize etmemiş olan Ermenistan'a nazaran, savaşa yığacak daha fazla kaynağa sahipti.

Ama belki de alınacak asıl ders siyasetidir: Batı yanlısı reformcu Nikol Paşinyan'ın liderliğindeki yeniyetme bir demokrasi olarak Ermenistan, Azerbaycan diktatörü İlham Aliyev ve onun sponsoru Türk otokrat Recep Tayyip Erdoğan tarafından aşağılandı. Batı'daki başkentler ve insan hakları örgütleri, Paşinyan'ın halen Güney Kafkaslar'daki hegemonik güç olan Putin Rusya'sı ile daha gevşek, AB ve NATO ile daha yakın bir ilişkiye doğru ilerleyişini teşvik etmiş ve Ermeni liderin demokratik reformlarını alkışlamışlardı.

Bütün bunların hiçbir önemi olmadı. Paşinyan'ın reformlarını alkışlayan insan hakları STK'ları savaş başlar başlamaz suskunluğa gömüldüler. Paşinyan'ın Batıcı güzergahını teşvik eden AB yetkilileri, çatışma kızışırken boş "kaygılıyız" açıklamalarıyla yetindiler. Ermenistan NATO'dan müdahale etmesini istediğinde, NATO genel sekreteri Jens Stoltenberg, "NATO bu çatışmanın parçası değildir" açıklamasını yaptı ve "hem Ermenistan hem de Azerbaycan 25 yıldan uzun süredir değerli NATO partnerleri olmuştur" diye ekledi.

Bu (Stoltenberg'in "NATO'nun bu çatışmanın parçası olmadığı" iddiası), elbette doğru değil: Dengeyi Azerbaycan lehine çeviren şey, NATO üyesi Türkiye'nin muharebe İHA'larını ve F-16 savaş uçaklarını konuşlandırması oldu. Türkiye bir yandan da, geçtiğimiz yıllarda kendisine bağlamış olduğu Kuzey Suriye topraklarında topladığı ve Erdoğan'ın buyruğuna göre o savaştan bu savaşa yer değiştiren harcanabilir vekil milislerden oluşan binlerce paralı askeri konuşlandırdı. Gerçekten de, Türkiye'nin 2018'deki Efrîn ve 2019'da da Kuzey Suriye'nin çoğu kısmını işgalini takiben, sivillerin Karabağ'dan kaçıışı, NATO silahları sayesinde mümkün hale gelen üç yıl içindeki üçüncü etnik temizlik dalgası olacak.

Güvenlik konferanslarında dile getirilen ve NATO raporlarında da ifade edilen "insan haklarının ve demokrasinin güçlendirilmesi" söylemi buraya kadarmış. Erdoğan'ın fino köpeği olan yorumcuların ortaya attığı, "savaşın bir şekilde Putin'le de mücadele olduğu" şeklindeki gerekçelendirme, absürttür: Paşinyan'ın aşağılanması, Ermenistan'ı yeniden Rusya eksenine çekecek ve ülkenin Batıcı güzergahının üzerini kuşku bulutları ile örtecektir. Binlerce Rus askeri, Karabağ'da onlarca yıldır Rus bayrağının dalgalanmadığı yerlere konuşlandırıldı ve böylece Putin'in uzun yıllardır sahip olduğu bu emel, savaş sayesinde mümkün oldu.

Yüzünü Batı'ya dönmüş olan Ermeniler, bu savaştan acı dersler çıkaracaklar, biz de çıkarmalıyız. Tüm o insan hakları ve demokrasi söylemleri, sert güçle desteklenmediği sürece hiçbir şey ifade etmiyor. Diktatörlerin zayıf ülkeleri kendi aralarında hiçbir sonuçla karşılaşmaksızın pay ettiği, devletler arası bir rekabet ve çatışma dünyasına yeniden

girerken, görece küçük Asya güçlerinin yanı sıra Avrupa ülkeleri de, parlak ideallere bağlı yaşamayı daha az, kendilerini saldırganlara karşı, gerekirse tek başlarına, savunmayı daha çok dert etmeyi öğrenmeleri gerekecek.

Çeviri: SERAP GÜNEŞ

Kaynak: [Yeni Özgür Politika](#)

Orijinal Kaynak: <https://unherd.com/thepost/armenia-another-country-abandoned-to-its-fate/>